

BÜLTEN

17 Ocak 2023 2023/02

Genel Kurul İptal Davası

Genel Kurul Kararlarından Mutlu Olmayan Ortak Ne Yapabilir?

Genel Kurul, şirket tüzel kişiliğinin karar organı olup, alınan kararların iptali, ancak kanunda sayılı sebeplerin varlığı halinde ve sadece kanunda sayılan kişilerin talebi durumunda söz konusu olabilir.

14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu’na (TTK) göre genel kurul kararlarına karşı iptal davası açabilecek pay sahipleri 2 farklı başlık altında toplanmaktadır. İlki, genel kurul toplantısına katılıp olumsuz oy kullanan ve bu muhalefetini tutanağa geçiren pay sahipleridir. İkinci grup ise, toplantıda hazır bulunsun veya bulunmasın, olumsuz oy kullanmış olsun ya da olmasın; çağrının usulüne göre yapılmadığını, gündemin gereği gibi ilan edilmediğini, genel kurula katılma yetkisi bulunmayan kişilerin veya temsilcilerinin toplantıya katılıp oy kullandıklarını, genel kurula katılmasına ve oy kullanmasına haksız olarak izin verilmediğini ve bu aykırılıkların genel kurul kararının alınmasında etkili olduğunu ileri süren pay sahipleri iptal davası açabilmektedir.

Ayrıca kanun koyucu, TTK Madde 446’da, yönetim kurulunun ve kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacak yönetim kurulu üyelerinden her birinin, yani pay sahipleri dışında belirtilen bu kişilerin de iptal davası açabileceklerini açıkça ifade etmiştir.

Genel Kurul Kararlarının İptali Nedir? Nasıl Söz Konusu Olabilir?

Anonim şirketlerde kararların alınmasında “çoğunluk ilkesinin” uygulanması şirketler hukukunun temelinde hakim olan ilkelerden biridir ve önem arz etmektedir. Bununla birlikte pratikte, çoğunluk tarafta olanların genel kurulda alınacak kararlar açısından şirket menfaatlerini değil kendi menfaatlerini gözetmeleri gibi bir risk ortaya çıkabilmektedir.

Genel kurul kararları, toplantıya katılmayanlar ve katılıp da olumsuz oy kullananlar için de bağlayıcıdır. TTK Madde 423’te bu durum açıkça öngörülmüştür. Bu nedenle, uygulamada, genel kurul kararlarının iptali davalarıyla sıklıkla karşılaşılmaktadır.

Şirket yönetiminde çoğunluğu oluşturan kısmın kendi menfaatlerine göre genel kurul kararlarını yönlendirmesinin önüne geçmek amacıyla kanun koyucu çeşitli hukuki önlemler ve güvenceler almıştır. Bunlardan birincisi, belirli şartların varlığı halinde oy çoğunluğuna sahip ortakların yetkilerinin sınırlandırılması, ikincisi ise azınlık ve şirket organlarına tanınmış olan genel kurul kararlarının iptali için dava açma hakkıdır.

Genel kurul kararlarının iptaline ilişkin düzenlemeler TTK Madde 445 ve devamı hükümlerinde detaylıca düzenlenmiştir.

Genel Kurul Kararlarının İptali İçin Gerekli Şartlar Nelerdir?

Anonim şirket genel kurul kararlarının iptal edilmesine ilişkin şartlar Kanun'un 445. maddesinde düzenlenmiştir. Kararların iptali için aranan şartlar 2 başlık altında toplanmaktadır.

1. Bir Genel Kurul Kararı mevcut olmalıdır.
2. Kararın,
  - a. Kanuna veya,
  - b. Esas Sözleşme hükümlerine aykırılık oluşturması ve,
  - c. Özellikle dürüstlük kuralına aykırı olması gerekmektedir.

Kanuni düzenlemelere aykırılık oluşturacak kararlar iptal edilebilir niteliktedir. Kanuni düzenlemelerden kasıt yalnızca TTK değil, karar tarihinde yürürlükte bulunan tüm kanunlardır. Genel kurul kararının yönetmelik, kararname veya tebliğe aykırı olması ise iptal sebebi olarak kabul edilmez.

Örneğin; genel kurula katılma yetkisi olanların toplantıya alınmaması, yetkisiz kişilerin toplantıya dahil edilerek oy kullanmaları gibi durumlarda alınan genel kurul kararları kanuna aykırılık teşkil etmesi sebebiyle iptal edilebilir.

Ayrıca, şirket tüzel kişiliği ve ortaklar esas sözleşmede belirtildiği şekilde işlemleri yürütmekle yükümlüdür. Bu nedenle alınacak genel kurul kararlarının şirket esas sözleşmesine aykırılık teşkil etmemesi gerekeceği açıkça ortadadır. Örneğin; şirket esas sözleşmesinde ağırlaştırılmış bir toplantı nisabı belirlenmesi halinde bu nisaba uygun bir şekilde genel kurul kararının alınması gerekir. Esas sözleşmede belirlenen şekle aykırı olarak alınan kararlar iptal edilebilir.

Tüm bunlara ek olarak, kanun koyucu özellikle, Türk Medeni Kanunu Madde 2'de öngörülen dürüstlük kuralını da ayrıca iptal sebebi olarak belirtmiştir. Bu kurala aykırı genel kurul kararları da iptale tabidir. Hakim, her somut olayda bu açıdan inceleme yapmalı ve ortaklık çıkarları ile çoğunluğun çıkarları arasında paralellik olup olmadığını araştırmalıdır.

Ayrıca TTK Madde 447 gereği, genel kurulun, özellikle;

- a. Pay sahibinin, genel kurula katılma, asgari oy, dava ve kanundan kaynaklanan vazgeçilemez nitelikteki haklarını sınırlandıran veya ortadan kaldıran,
- b. Pay sahibinin bilgi alma, inceleme ve denetleme haklarını, kanunen izin verilen ölçü dışında sınırlandıran,
- c. Anonim şirketin temel yapısını bozan veya sermayenin korunması hükümlerine aykırı olan kararları batıldır, yani hükümsüz niteliktedir.

İptal Edilebilir Kararların Hukuki Niteliği:

İptal edilebilir nitelikteki genel kurul kararları iptal edildiğine dair mahkeme kararı verilene kadar geçerliliğini korur. Kararların iptal edilmesi, itiraz veya defi olarak ileri sürülemez. Hakim de bir kararın iptal edilebilir nitelikte olduğunu kendiliğinden dikkate almaz. İptal için tarafların bizzat başvuruda bulunması gerekmektedir.

Genel kurul kararları için verilen iptal kararları ise geçmişe doğru etkili olacak şekilde hüküm doğurur.

İptal Davasının Tarafları:

Davacı:

1. Pay sahipleri,
  - a. Toplantıya katılıp olumsuz oy kullanan ve bu muhalefetini tutanağa geçirten pay sahipleri.
  - b. Toplantıda hazır bulunmasına ve olumsuz oy kullanmasına bakılmaksızın; gerekli aykırılıkların olduğunu ileri süren pay sahipleri.
2. Yönetim Kurulu organı.
3. Kararların yerine getirilmesi, kişisel sorumluluğuna sebep olacak yönetim kurulu üyelerinden her biri.

Davalı:

1. Ortaklık.

Genel kurul kararlarının iptal edilmesi için açılan davalarda davalı taraf şirket tüzel kişiliği olur. Tüzel kişilik yönetim kurulu tarafından temsil edilir.

İptal davalarında davacı tarafta olabilecek kişiler Kanun'un 446. Maddesinde düzenlenmiş olup, sayılan kişiler dışındakilerin dava açma hakkı bulunmamaktadır.

1. Pay sahipleri:

Oy hakkından yoksun pay sahipleri de dahil olmak üzere tüm pay sahiplerinin kanun hükmü uyarınca, kanundaki sebeplerle iptal davası açma hakkı bulunmaktadır. Pay sahiplerinin bu haklarını kullanmaları için iptalden menfaatlerinin olduğunu veya bu durumun şirketin yararı için gerekli olduğunu ispatlama yükümlülükleri yoktur.

Pay sahiplerinin gerçek kişi olması halinde kendisi veya yasal temsilcisi davada temsil edilir. Tüzel kişi ise tüzel kişiyi temsile görevli kişiler veya atanacak kişiler tarafından davada temsil edilir. Pay sahibinin ölmesi halinde mirasçıları pay sahibi yerine dava açabilir. Dava açma hakkı paya bağlı bir haktır. Bu nedenle davanın açıldığı sırada ve dava süreci boyunca pay sahipliği devam etmelidir.

Ayrıca, Kanun'a göre, toplantıya katılan ve kararın oylanmasında olumsuz oy kullanan, bu durumu da tutanakla kayıt altına aldırın pay sahiplerinin de iptal davası açma hakkı vardır.

Bazı durumlarda ise pay sahibinin toplantıda hazır bulunarak olumsuz oy kullanması şartı aranmaz. Bu durumlar; toplantı için yapılan çağrının usule aykırı yapılması, toplantı gündeminin usule uygun ilan edilmemesi, genel kurula katılmaya ve oy kullanmaya yetkili olmayan kişilerin toplantıda hazır bulunarak oy kullanması, toplantıya katılmaya yetkili kişilerin toplantıya dahil edilmemesi şeklindedir. Bu gibi durumlarda, pay sahibi toplantıda olup olmamasına ve olumsuz oy kullanmış olmasına bakılmaksızın, iptal davası açabilmektedir.

2. Yönetim Kurulu:

Yönetim kurulu tarafından dava açılması halinde davalı taraf anonim şirket tüzel kişiliği olur ve şirket yönetim kurulu tarafından temsil edilmeye devam edemeyeceğinden şirkete mahkeme tarafından bir kayyım tayin edilir. Bundan sonraki süreçte şirket, o kayyım tarafından temsil edilir.

Dava Açma Süresi ve Yetkili - Görevli Mahkeme:

Genel kurul kararlarının iptali için dava açılması belirli bir süre ile sınırlanmıştır. İptal davaları, genel kurul kararının alındığı tarihten sonraki 3 aylık süreçte açılmalıdır. 3 ay olarak belirlenen bu süre hak düşürücü niteliktedir. Bu sürede açılmamasının sonucunda ise, dava, dava şartı yokluğundan esasa girilmeksizin reddedilmektedir.

Kararın iptaline karar verilmesi halinde, iptal edilen genel kurul kararı, geçmişe etkili olarak geçersiz hale gelmektedir.

Genel kurul kararlarının iptali için açılan davalarda görevli mahkemeler Asliye Ticaret Mahkemeleridir. Yetkili mahkeme ise, şirketin merkezinin bulunduğu yer mahkemesidir. Bu yetki kuralı "kesin yetki" niteliğinde olup aksinin kararlaştırılması mümkün değildir. İptal davaları basit yargılama usulüne tabidir.

İlan, Teminat ve Kanun Yolu:

Ayrıca TTK Madde 448 gereği, yönetim kurulu, iptal veya butlan davasının açıldığını ve duruşma gününü usulüne uygun olarak ilan etmek ve şirketin internet sitesine koymak durumundadır.

İptal davasında üç aylık hak düşürücü sürenin sona ermesinden önce duruşmaya başlanamaz. Birden fazla iptal davası açıldığı takdirde ise, davalar birleştirilerek görülmektedir.

Mahkeme, şirketin istemi üzerine muhtemel zararlarına karşı davacıların teminat göstermesine karar verebilir. Teminatın nitelik ve miktarını ise yine mahkeme belirlemektedir.

Mahkeme Kararının Etkisi:

TTK Madde 450 gereği, genel kurul kararının iptaline veya butlanına ilişkin mahkeme kararı, kesinleştikten sonra bütün pay sahipleri hakkında hüküm ifade eder. Yönetim kurulu bu kararın bir suretini derhâl ticaret siciline tescil ettirmek ve internet sitesine koymak zorundadır.

Kötüniyetle İptal ve Butlan Davası Açanların Sorumluluğu:

Genel kurulun kararına karşı, kötüniyetle iptal veya butlan davası açıldığı takdirde, davacılar bu sebeple şirketin uğradığı zararlardan müteselsilen sorumludurlar. TTK Madde 451'de bu husus düzenlenmektedir.

Sonuç olarak, kanun koyucu gerekli şartların varlığı halinde, gerekli kişilere iptal davası açabilme hakkı tanımaktadır. Sadece kanunda sayılan sınırlı sebeplerle, sayılan kişiler tarafından, hak düşürücü süre geçmeden iptal davasının açılabilmesi mümkündür.